

OPENBARE VERSIE



Nr. e200011415
Casenr. 19e00008577

**Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen uitgebreide omgevingsvergunning Zonneveld
Schaapsdijk**

Naam : G. van der Hoek
Afdeling : Ruimtelijke Ordening
Datum : 11-3-2020

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
1. Reactie op zienswijzen	5
Zienswijze 1	5
Zienswijze 2	10
Zienswijze 3	13
2. Ambtshalve wijzigingen	18
3. Bijlagen	19

Inleiding

De ontwerp-omgevingsvergunning Zonneveld Schaapsdijk heeft van 16 januari 2020 tot en met 26 februari 2020 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode kon iedereen een zienswijze kenbaar maken op het ontwerpbesluit.

Van de gelegenheid om een zienswijze kenbaar te maken, hiervan hebben drie verschillende partijen gebruik gemaakt.

In deze nota worden de zienswijzen samengevat en voorzien van een beoordeling door het College, onder 1. Reactie op zienswijze.

Daarnaast hebben wij gedurende de periode van inzage aanleiding gezien om een aantal ambtshalve wijzigingen voor te stellen. Deze zijn weergegeven onder 2. Ambtshalve wijzigingen.

1. Reactie op zienswijzen

Zienswijze 1

Samenvatting zienswijze

Offeren van landbouwgronden

- 1.1 Volgens de Constructieve Zonneladder van de Natuur- en Milieufederaties komen productieve landbouwgronden pas het allerlaatst in aanmerking voor het plaatsen van zonnepanelen. Voorrang dient gegeven te worden aan plaatsing van zonnepanelen nabij en op bebouwing, langs lijnvormige elementen en infrastructurele werken en in randgebieden. De locatie Schaapsdijk voldoet hier niet aan. Met dit project neemt de gemeente Ermelo naar het idee van reclamanten afstand van de voornoemde Zonneladder. Bovendien onttrekken locatiekeuzes zich aan het lopende RES-project dat dat soort keuzes juist zorgvuldig wil maken.

Foerageergebied dassen

- 1.2 De aanleg van een zonnepanelenveld aan de Schaapsveld is mede ongunstig, omdat het plangebied is gelegen tussen minimaal twee intensief bewoonde dassenburchten (Buitenbrinkweg en Zeeweg). Eén van die burchten vormde enige jaren geleden aanleiding om in hetzelfde gebied geen bedrijfsterrein 'Horst' te vestigen. Op basis van recente schriftelijke afspraken tussen de gemeenten Ermelo en Harderwijk kreeg het gebied zelfs als taak om de regionale dassenpopulatie te versterken. Dit ter compensatie van verloren foerageergebied in het nabije Drielanden. Dat het plangebied van belang is voor dassen blijkt bovendien uit het feit dat met gemeenschapsgeld dassenpassages naar het gebied zijn aangelegd vanuit zowel het zuiden (Zeeweg) als vanuit het noorden (Buitenbrinkweg). Het gebied wordt dan ook aantoonbaar door dassen gebruikt om te foerageren. Het provinciale 'Kennisdocument Das' (Anonymus, 2017) en de monografie 'De Das' (Van Bommel et al., 2015) gaan uitgebreid in op de ecologie van het dier en ontbreken bij de geraadpleegde literatuur in de Quick Scan (Eelerwoude, 27 augustus 2019) en de Notitie Maatregelen ten behoeve de das (Eelerwoude, 13 december 2019) die aan het ontwerpbesluit ten grondslag liggen.

Ecologie van de das

- 1.3 Regenwormen vormen het hoofdvoedsel van dassen. Vanwege de sterke voorkeur voor regenwormen leven dassen altijd in de nabijheid van landbouwgronden. Dassen bemachtigen regenwormen via een specifieke techniek en dat lukt alleen goed in bouwland en in graslanden waarvan de stoppen kort gehouden worden via beweiding en/of regelmatig maaien. Het is dan ook onnavolgbaar waarom het adviesbureau Eelerwoude het plangebied 'matig geschikt acht als foerageergebied door de vrij strakke grasmat' (Quick Scan, p. 19). Zo'n strakke grasmat is juist prima. Overigens bestaat het plangebied goeddeels uit maisland. Daar komen minder regenwormen voor dan in bemest grasland. Het verlies aan dassenvoedsel lijkt daardoor dan wel relatief gering, maar veehouders moeten vanuit het oogpunt van een optimale veevoeding en emissiedoelstellingen voor wat betreft ammoniak een bepaalde verhouding tussen grasland en maisland nastreven. De voorziene omzetting van maisland in een zonnepark kan er daarom toe leiden dat buiten het plangebied alsnog een deel van het grasland in maisland wordt omgezet. De aanleg van het zonnepark kost daarom hoe dan ook dassenvoer. Het is onnavolgbaar dat de ecooloog het plangebied als 'niet-essentieel foerageergebied' aanmerkt (Quick Scan, p. 18) zonder dit te onderbouwen, terwijl tegelijkertijd in de ruimtelijke onderbouwing wordt gesteld dat 'het foerageergebied van de das intact blijft' (p. 12).

Natuurvriendelijke inrichting

- 1.4 Reclamanten voeren aan dat bij de aanleg van kruidenrijk onbemest grasland biodiversiteit in zijn algemeenheid weliswaar inderdaad zal toenemen, maar dat een dergelijke inrichting niet gunstig is ten aanzien van de das. Ook een recent rapport van de Wageningen Universiteit (Van

der Zee et al., 2019) spreekt de verwachting uit dat de wormen-biosmassa onder zonnepanelen kleiner zal zijn, nog los van de vraag of die wormen ook te bemachtigen zijn door de dassen. Zelfs als de dassen wel geneigd zouden zijn om binnen zonneparken te foerageren, valt niet in te zien hoe het voorziene beheer aan de ecologische eisen van dassen gaat voldoen. Van bemest bouwland of bemest en beweid of kort gemaaid grasland is zelfs tussen de panelen geen sprake. Bemesting wordt zelfs uitgesloten om andere vormen van biodiversiteit, waaronder bloeiende planten, te bevorderen. De aan het ontwerpbesluit ten grondslag gelegde documenten doen globale en denkbare voorstellen ten gunste van de dassen, maar concrete afspraken hierover ontbreken volstrekt. Wat verder verstaan wordt onder de inzaai van een 'akkermengsel' en hoe dit gaat leiden tot voer dat door dassen bemachtigd kan worden, wordt evenmin verduidelijkt. In het inrichtingsplan wordt aangegeven dat binnen het plangebied van 8,85 hectare sprake zal zijn van 1,65 hectare 'blijvend agrarisch gebruik'. Het wordt echter niet duidelijk waaruit het agrarische gebruik (qua gewas, bemesting, beweiding, bekalking, maaien) gaat bestaan.

Verlies van foerageergebied

- 1.5 Een deel van het invallende licht zal per definitie niet langer voor fotosynthese en de productie van 'dassenvoer' beschikbaar zijn, maar voor de productie van elektriciteit. Er mag verwacht worden dat minimaal ruim 3 hectare en maximaal een kleine 9 hectare dassenleefgebied verloren gaat als gevolg van het zonnepark. Het geschatte verlies komt neer op 10–30% van een dassenterritorium, waarbij moet worden opgemerkt dat veilige uitwijkmogelijkheden naar alternatieve voedselbronnen afwezig zijn, omdat de drie territoria in het betreffende gebied (Buitenbrinkweg, Zeeweg, Emaus) aan elkaar grenzen. Iedere hectare is hard nodig voor de draagkracht van een terrein voor dassen. Dassen bewaken hun territoriumgrenzen zeer agressief tegenover de dassen uit aangrenzende territoria.
- 1.6 Dassen zijn op zichzelf opportunistische eters die relatief gemakkelijk van dieet veranderen. Zij nemen dagelijks voedsel tot zich en voedselbronnen moeten gedurende het gehele jaar voldoende beschikbaar zijn. Verlies van voedselbronnen die jaarrond beschikbaar zijn, zoals regenwormen en insectenlarven, kunnen daarom niet zonder meer gecompenseerd worden door de overwogen aanplant van zaad- en besdragende gewassen waarvan het aanbod zich immers beperkt tot slechts een specifiek periode van het jaar.

Vragen

- 1.7 Reclamanten stellen tot slot de volgende vragen:
 1. Waarom staat u toe dat de productieve landbouwgrond geofferd wordt, terwijl locaties die volgens de Zonneladder de voorkeur genieten nog niet ten volle benut worden?
 2. Op welke ecologische gronden acht u het uitgesloten dat het voedselaanbod voor de aanwezige dassen daalt, en zo u dit niet uitsluit:
 3. Op grond waarvan acht u het toelaatbaar dat het voedselaanbod voor dassen daalt?
 4. Onderschrijft u de conclusie van adviesbureau Eelerwoude dat een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk is?
 5. Kunt u aangeven hoe het beheer binnen het zonnepark en compensaties buiten het zonnepark zodanig geconcretiseerd en geborgd gaan worden dat het voedselaanbod voor dassen op peil blijft en zo mogelijk versterkt wordt?

Beoordeling zienswijze

- 1.1 De genoemde Zonneladder is geen dwingend kader voor de onderhavige besluitvorming. Het is aan de betrokken provincies/gemeenten/regio's zelf overgelaten om af te wegen waar en op welke wijze de benodigde hernieuwbare elektriciteit op een zorgvuldige manier en met het oog voor het landschap, landbouwkundige en natuurwaarden kan worden ingepast. Bij de keuze voor een locatie van een zonneveld komen verschillende aspecten kijken. De keuze voor een locatie hangt bovendien, onder andere, af van de bereidheid van grondeigenaren. Ook vallen

gronden af doordat er bijvoorbeeld beperktere mogelijkheden zijn voor netaansluiting en de inpasbaarheid in het landschap.

De locatiekeuze voor het zonneveld is conform het gemeentelijk en het provinciaal beleid. Op 12 september 2017 heeft het college de 'Verkenning naar grootschalige duurzame energieopwekking' vastgesteld. Een van de kansrijke projecten op grond van deze notitie zijn grootschalige zonnenvelden op bijvoorbeeld agrarisch gebied. De potentie voor grootschalige zonnenvelden ligt met name in het agrarische gebied aan de westkant van Ermelo op grond van deze notitie. Daarnaast streeft de provincie Gelderland ernaar dat Gelderland in 2050 volledig klimaatneutraal is. In de provinciale structuurvisie 'Omgevingsvisie Gaaf Gelderland', van de provincie Gelderland, vastgesteld op 19 december 2018, zijn de mogelijkheden om zonne-energie op te wekken in kaart gebracht. In de themakaart 'Ruimtelijk beleid' is het plangebied aangewezen als gebied met de aanduiding 'Grote zonneparken mogelijk'. Hiermee past de voorgenomen ontwikkeling eveneens in het provinciaal beleid (ruimtelijke onderbouwing, p. 19–20).

In aanvulling op het voorgaande wordt opgemerkt dat het realiseren van zonnepanelen op daken niet voldoende is om te voldoen aan de doelstellingen op het vlak van duurzame energieopwekking. Verwezen wordt in dit kader naar de weerlegging onder 3.2 en onder 4.5 van deze zienswijzennota waar hier meer uitgebreid op wordt ingegaan. In dit verband wordt ook verwezen naar p. 21 van de ruimtelijke onderbouwing, waaruit blijkt dat de gemeentelijke beleidsdoelstelling (tot en met 2030) gericht is op het realiseren van circa 100 hectare zonnenvelden. Die opgave is niet te bereiken met alleen zonnepanelen op daken van gebouwen.

- 1.2 Onderzoeksbureau Eelerwoude heeft op basis van beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek onderzoek gedaan naar de vraag of de ingreep naar verwachting zal leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van beschermde soorten, waaronder onder andere de das. De onderzoeksresultaten zijn opgenomen in het rapport c.q. de quick scan 'Toetsing Wet natuurbescherming. Zonneveld Schaapsdijk te Ermelo', d.d. 27 augustus 2019. Dit rapport is ten grondslag gelegd aan het ontwerpbesluit. Uit het onderzoek blijkt ten aanzien van de das dat er essentiële functies als verblijfsplaatsen (burchten) en essentieel foerageergebied ontbreken (zie ook Ruimtelijke onderbouwing, p. 28).¹

In de nabijheid van het projectgebied zijn twee dassenburchten aangetroffen. Het projectgebied ligt op ca. 420 meter van de zuidelijke burcht en op ca. 560 meter van de noordelijke burcht. De afstanden van de burchten tot het projectgebied zijn hieronder in kaart gebracht:

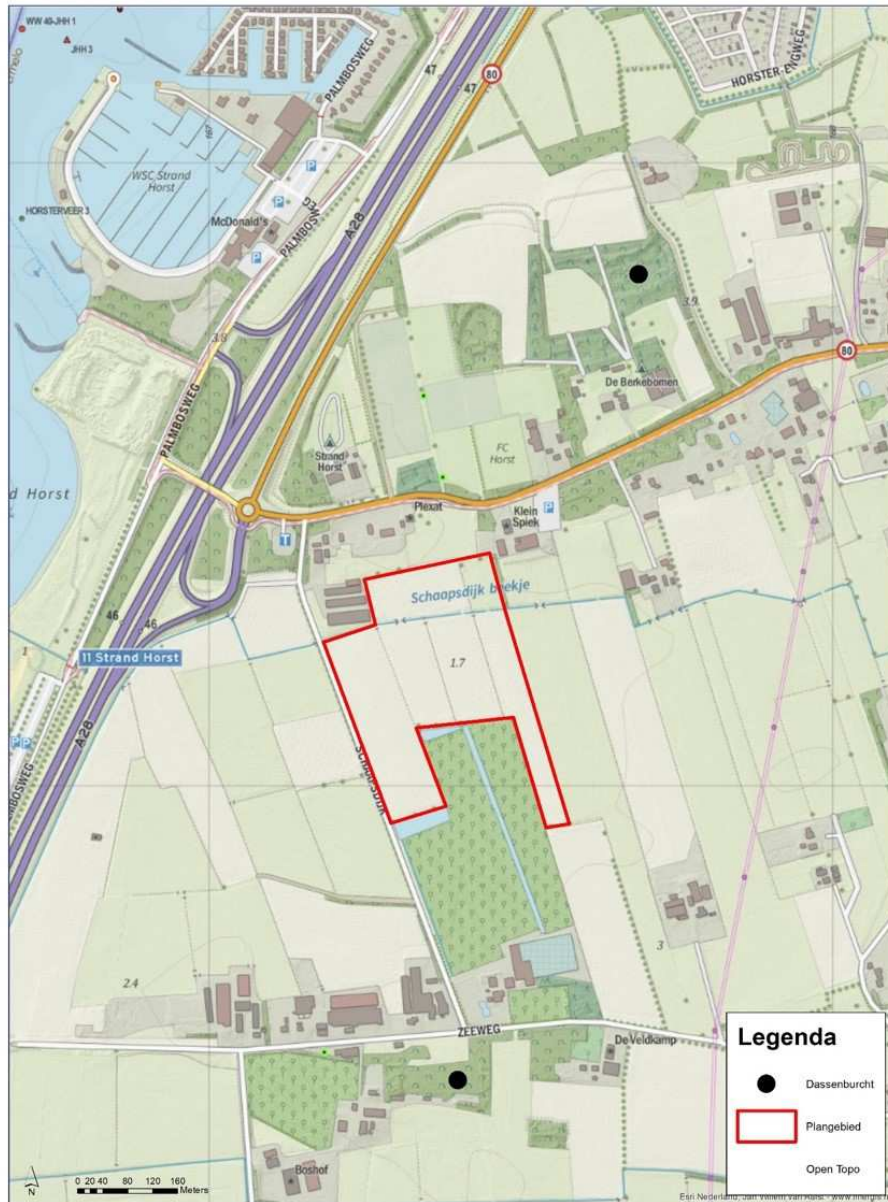
¹ Rapport c.q. quick scan 'Toetsing Wet natuurbescherming. Zonneveld Schaapsdijk te Ermelo', d.d. 27 augustus 2019, (aangevuld maart 2020) p. 19.

Zonnepark Schaapsdijk Ermelo

Locaties Dassenburcht

Eelerwoude

Ecoloog: B. Haanberg Projectnummer: 8688.25 Datum: 28-02-2020



Artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming bepaalt dat het verboden is de vaste voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van de das opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Foerageergebieden en migratieroutes worden niet gerekend tot de vaste voorplantingsplaatsen of rustplaatsen die worden beschermd, tenzij deze als zodanig samenvallen met een vaste rust- of verblijfplaats of tenzij deze worden aangemerkt als essentieel foerageergebied (o.a. AbRS 10 januari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:12). Daarvan is geen sprake. Verder heeft Eelerwoude, in opdracht van de initiatiefnemer, een nadere ecologische onderbouwing opgesteld ('Aanvullende notitie beoordeling Das'). Uit deze ecologische onderbouwing volgt – kort samengevat – dat het huidige grondgebruik geen essentieel foerageergebied vormt en een nader onderzoek en ontheffing Wet natuurbescherming voor das niet aan de orde is. Het college volstaat op deze plaats met een verwijzing naar die aanvullende ecologische beoordeling. Hoewel – op basis van de hiervoor opgenomen uiteenzetting – vaststaat dat voldoende geschikt foerageergebied in de nabijheid van het plangebied overblijft, heeft de initiatiefnemer ervoor gekozen om – gelet op de doelstelling van initiatiefnemer om naast het produceren van energie tevens een bijdrage te leveren aan het versterken van de biodiversiteit in brede zin – alternatieve

voedselmogelijkheden ter plaatse van het plangebied aan te planten. Door de aanplant van vruchtdragend struweel (framboos, appel, braam) komt er extra alternatief voedsel beschikbaar voor de das. Naar aanleiding van ingebrachte zienswijzen is het inrichtingsplan verduidelijkt met een plantlijst en locatie-aanduiding in de inrichtingstekening (Eelerwoude, 2020). Bovendien wordt in het plan de kleinschaligheid en ruigte weer teruggebracht waarmee alternatieve voedselbronnen bijvoorbeeld in de vorm van insecten, slakken en amfibieën en kleine knaagdieren toeneemt. Deze nieuwe voedselbronnen zijn beschikbaar in het voorjaar, zomer en najaar; een langere tijd in het jaar dat de maiskolven aanwezig zijn. Daarmee blijven voedselbronnen voor dassen beschikbaar en toegankelijk. Ook wordt meer variatie geboden in het voedselpakket van das. Met deze aanplant neemt daarnaast de geschiktheid van het gebied voor andere kleine marterachtigen door de toename van dekking juist toe.

- 1.3 In de Quicksan werd gesproken over de matige geschiktheid van het foerageergebied “door de vrij strakke grasmat”. Deze passage blijkt onjuist te zijn. Er was geen sprake van een “vrij strakke grasmat”, maar van maïsteelt. Deze omissie is inmiddels hersteld in de Quicksan. Door het akkermatig gebruik is de hoeveelheid regenwormen beperkt. Dit beperkt dan ook de foerageerfunctie van de betreffende percelen. In de Quicksan wordt gesproken van een hekwerk wat afwezig blijft. Deze passage is onjuist. *Rectificatie van de Quick Scan (kenmerk e200011105) pagina 20 1^{ste} alinea regel 4, “doordat hekwerk afwezig blijft,” wordt vervangen door “een te passeren hekwerk, door het vrij laten van een ruimte van ca. 20 cm tussen maaiveld en hekwerk, ”*
- 1.4 Het plangebied voor de ontwikkeling van het zonneveld is bruto circa 8,85 hectare groot (ruimtelijke onderbouwing, p. 9). Dit oppervlak wordt niet geheel benut voor het zonneveld. Er wordt circa 3,75 hectare in gebruik genomen voor de zonnepanelen en de technische installaties, circa 3,45 hectare voor landschappelijke inpassing (incl. beheerpad) en ca. 1,65 hectare voor blijvend agrarisch gebruik (ruimtelijke onderbouwing, p. 9). Voor wat betreft het ‘blijvend agrarisch gebruik’ geldt dat dit het feitelijke agrarische gebruik is zoals het momenteel wordt gebruikt.
Daarbij wordt opgemerkt dat gelet op de doelstelling van de initiatiefnemer, namelijk naast het produceren van energie tevens een bijdrage te leveren aan het versterken van biodiversiteit in brede zin, gekozen is voor de aanplant van alternatief voedselmogelijkheden. Door de aanplant van vruchtdragend struweel (noten en vruchten) komt er alternatief voedsel beschikbaar voor de das. Naar aanleiding van de zienswijze is het inrichtingsplan verduidelijkt met planten en soorten en is een locatie-aanduiding in de inrichtingstekening. Bovendien wordt in het plan de kleinschaligheid en ruigte weer teruggebracht waarmee alternatieve voedselbronnen bijvoorbeeld in de vorm van insecten, slakken en amfibieën en kleine knaagdieren toeneemt. Daarnaast neemt de geschiktheid van het gebied voor andere kleine marterachtigen door de toename van dekking juist toe.
- 1.5 Er zal ca. 3,75 ha. bedekt worden met zonnepanelen, maar het totale gebied blijft toegankelijk voor kleine zoogdieren waaronder de das. Zoals bij de beantwoording onder 2.4 van deze zienswijzennota aangegeven, zal door het ontstaan van ruigte een alternatief voedsel beschikbaar komen voor de das. Bovendien maakt het plangebied onderdeel uit van een groter agrarisch gebied dan de door reclamant benoemde 30 hectare. Bovendien stelt het kennisdocument das (Bijl2, 2017) dat er binnen 500 meter tot enkele kilometers voldoende foerageergebied beschikbaar moet zijn. Gelet op de ligging van de burchten en de agrarische omgeving kan gesteld worden dat er in de nabijheid voldoende foerageergebied aanwezig blijft.
- 1.6 In voorschrift 5 van de vergunningvoorschriften is voorgeschreven dat de landschappelijke inpassing van het project aangepast moet worden zodat het voedselaanbod van de das tenminste gelijkwaardig is aan de huidige situatie (maisland), bijvoorbeeld door het aanplanten van bes- en nootdragende beplanting. Het aanplanten van bes- en nootdragende beplanting wordt in het voorschrift dan ook als voorbeeld genoemd. Voorwaarde is en blijft dat de landschappelijke inpassing zodanig aangepast en behouden dient te worden, dat het voedselaanbod van de das tenminste gelijkwaardig is aan de huidige situatie.

Maisland vormt slechts een beperkt deel van het jaar geschikt foerageergebied voor dassen (bij het afrijpen van de maiskolven). Door het terugbrengen van ruigte en het bieden van een alternatief in de vorm van bes- en nootdragende beplanting wordt voorzien in een alternatieve voedselbron die in verschillende perioden van het jaar geschikt is om te foerageren (zie ook de beantwoording onder 2.4 van deze zienswijzennota). Voor het overige verwijst het college naar de in opdracht van de initiatiefnemer door adviesbureau Eelerwoude opgestelde 'Aanvullende notitie beoordeling Das' en het inrichtingsplan.

- 1.7 Adviesbureau Eelerwoude heeft, in opdracht van de initiatiefnemer, een nadere ecologische onderbouwing opgesteld ('Aanvullende notitie beoordeling Das'). Uit deze ecologische onderbouwing volgt – kort samengevat – dat het huidige grondgebruik geen essentieel foerageergebied vormt en een nader onderzoek en ontheffing Wet natuurbescherming voor das niet aan de orde is. Het college volstaat op deze plaats met een verwijzing naar die aanvullende ecologische beoordeling. Verder wordt – zo blijkt ook uit eerdergenoemde aanvullende notitie – voorzien in voldoende foeragemogelijkheden door **de aanplant van vruchtdragend struweel (framboos, appel, braam) en komt daarmee extra alternatief voedsel beschikbaar voor de das.** Naar aanleiding van ingebrachte zienswijzen is het inrichtingsplan verduidelijkt met een plantlijst en locatie-aanduiding in de inrichtingstekening (Eelerwoude, 2020). Bovendien wordt in het plan de kleinschaligheid en ruigte weer teruggebracht waarmee alternatieve voedselbronnen bijvoorbeeld in de vorm van insecten, slakken en amfibieën en kleine knaagdieren toeneemt. Deze nieuwe voedselbronnen zijn beschikbaar in het voorjaar, zomer en najaar; een langere tijd in het jaar dat de maiskolven aanwezig zijn. Daarmee blijven voedselbronnen voor dassen beschikbaar en toegankelijk. Ook wordt meer variatie geboden in het voedselpakket van das. Met deze aanplant neemt daarnaast de geschiktheid van het gebied voor andere kleine marterachtigen door de toename van dekking juist toe.

Conclusie

De zienswijze vormt aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvergunning. Er is een nadere ecologische onderbouwing opgesteld. Het inrichtingsplan is daarop aangepast. Voorschrift 5 (zie onder het kopje 'Voorschriften met betrekking tot bouwen en gebruik') is aangepast. Rectificatie van de Quick Scan (kenmerk e200011105) pagina 20 1^{ste} alinea regel 4, "doordat hekwerk afwezig blijft," vervangen door "een te passeren hekwerk, door het vrij laten van een ruimte van ca. 20 cm tussen maaiveld en hekwerk, "

Zienswijze 2

Samenvatting zienswijze

Landschappelijke Inpassing

- 2.1 Verwezen wordt naar het Landschapsontwikkelingsplan Ermelo-Putten. Op grond van dit landschapsontwikkelingsplan staat als visie voor het gebied het volgende: *"In het gebied Horst en Telgt wordt gestreefd naar versterking van het contrast tussen de besloten dekzandruggen met bebouwing en het open landschap daartussen. De dekzandruggen bij Horst zijn duidelijk herkenbare eenheden in het landschap. Beide dekzandruggen worden gekenmerkt door een weg met lintbebouwing (Buitenbrinkweg en Zeeweg) en een half open landschap met bosjes en singels."* Het perceel aan de Schaapsdijk/Buitenbrinkweg ligt in het open landschap achter de bebouwing, in een gebied waar veel passanten en toeristen langskomen als zij Ermelo bezoeken. Veel fietsers en toeristisch verkeer maakt gebruik van deze route. Reclamanten zijn van mening dat de gekozen plek niet passend is. Het landschap is verrommeld en de kenmerkende structuren (lintbebouwing, open landschap erachter) worden aangetast.

Andere mogelijkheden onderzoeken en benutten

- 2.2 Voordat het landschap onherroepelijk en onomkeerbaar wordt aangetast en antieke landschapsstructuren verdwijnen, moet er volgens reclamanten beter gekeken worden naar

alternatieven. Gezien de vele stallen en schuren (met vaak nog asbestdaken) zouden deze eerst benut en met zonnepanelen vol gelegd moeten worden.

- 2.3 Vanuit eigen ervaringen met leveranciers en grote energiemaatschappijen blijkt dat er veel barrières worden opgeworpen in de uitvoering van bijvoorbeeld het volleggen van daken en stallen. Het is voor de grote maatschappijen eenvoudigweg simpeler om grote zonnevelden te exploiteren dan kleinere particuliere initiatieven te faciliteren. Het zou goed zijn als de gemeente een rol zou spelen om de lokale ondernemers en boeren hierin te ondersteunen.

Kaders en afweging

- 2.4 Er zijn in Ermelo eerder initiatieven genomen en ook vergund. De werkgroep landschap van reclamanten constateert dat het noodzakelijk lijkt om in de toekomst te werken vanuit een zorgvuldiger en kritischer afwegingskader, bijvoorbeeld via een soort beslisladder. Reclamanten pleiten ervoor dat, wanneer er ergens zonnevelden zouden komen, er goede kaders en randvoorwaarden beschreven zouden moeten zijn om een tot betere landschappelijke inpassing te komen en de schade beperkter zou zijn.

Beoordeling zienswijze

- 2.1 Er wordt voorzien in de landschappelijke inpassing van het zonneveld. Daarmee past de gewenste ontwikkeling in het gemeentelijk beleid zoals blijkt uit het 'Landschapsontwikkelingsplan Ermelo – Putten 2011 – 2021' d.d. 9 juni 2011 (ruimtelijke onderbouwing, p. 25–26). De landschappelijke inpassing is beschreven in het inrichtingsplan 'Zonneveld Schaapsdijk. Inrichtingsplan, September 2019' d.d. 18 oktober 2019 (projectnummer: 8688.25), opgesteld door Eelerwoude, dat als Bijlage 1 is toegevoegd aan de ruimtelijke onderbouwing (ruimtelijke onderbouwing, p. 12) en ook is gekoppeld aan de vergunningvoorschriften. De inrichting van het zonneveld sluit aan bij de omliggende landschappelijke kwaliteiten en versterkt de karakteristieke kavelvormen van dit agrarische landschap. Zo blijft er zicht op het omliggende landschap en kan de maat en schaal van het landschap worden beleefd. De inrichtingsmaatregelen hebben een ecologische meerwaarde en versterken de cultuurhistorische herkenbaarheid van het gebied ten opzichte van de huidige situatie.² Door oorspronkelijke landschapsstructuren te herstellen en te verdichten waar dit kan en openheid te behouden waar mogelijk, wordt rekening gehouden met de kwaliteiten van het gebied. Onder 'openheid' wordt niet verstaan dat er onbeperkt uitzicht is, maar dat uitzicht nog steeds mogelijk is. Gelet op de maximale hoogte van 1,50 meter, kan over de zonnepanelen heen worden gekeken. Gelet op deze beperkte hoogte, wordt de openheid van het gebied behouden. Daarbij gelden voor het inrichtingsplan de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden (voor zover voor de beantwoording van de zienswijze van belang):³
- de inpassing van het zonneveld levert een duurzame, blijvende bijdrage aan het huidige landschap;
 - het zonneveld wordt zo compact mogelijk, binnen de huidige kavelstructuren ingepast. Hiermee past het binnen de maat en schaal van het landschap;
 - bestaande beplanting in het plangebied blijft behouden, evenals de bestaande beplanting buiten het plangebied;
 - nieuwe beplanting en vegetatie bestaat bij voorkeur uit autochtoon inheems plantmateriaal passend op de ondergrond;
 - er zijn verschillend erven in de omgeving van mensen die niet meedoen met de ontwikkeling. Er gaat daarom extra aandacht uit naar de zichtlijnen vanuit deze erven;
 - de hoogte van de panelen is maximaal 1,52 meter;
 - de kleur van de zonnepanelen is zwart–donkerblauw en er wordt één type paneel toegepast;

² Inrichtingsplan 'Zonneveld Schaapsdijk. Inrichtingsplan. Maart 2020' d.d. 11 maart 2020 (projectnummer: 8688.25), opgesteld door Eelerwoude, p. 21.

³ Inrichtingsplan 'Zonneveld Schaapsdijk. Inrichtingsplan. Maart 2020' d.d. 11 maart 2020 (projectnummer: 8688.25), opgesteld door Eelerwoude, p. 19.

- het hekwerk rondom de panelen is passend bij het landschap en faunapasseerbaar, maximaal twee meter hoog, inclusief toegangspoorten. Dit hek wordt een transparant hek met houten palen;
- de transformatoren en het aansluitingsgebouw staan aan de randen van het zonneveld in lijn met de verkavelingsrichting;
- het zonneveld krijgt een ontsluiting via het land van de landeigenaar. De ontsluiting wordt alleen gebruikt voor de aanleg, beheer en ontmanteling van het zonneveld.

De Commissie Omgevingskwaliteit (welstand) heeft in het positieve advies van 21 november 2019 (nummer: ERM19-00076) met veel waardering gereageerd op het initiatief. De commissie is van oordeel dat de ontwerpers er goed in zijn geslaagd om middels een zorgvuldige landschappelijke inpassing aansluiting te vinden op de schaalgrootte en structuur van het gebied. De commissie waardeert het dat het zonnepark duidelijk los is gehouden van de bebouwing en op de aangrenzende dekzandruggeten en dat de waardevolle openheid van de plek in tact blijft door de hoogte van de panelen te beperken tot ca. 1,50 meter. Ook de toepassing van een schapenhekwerk, knotwilgen en lage struweelbeplanting draagt volgens de commissie bij aan het behoud van de openheid van het gebied. Doordat de oriëntatie van de panelen de kavelinrichtingen volgt, worden rommelige rafelranden verder vermeden.

De landschappelijke inpassing wordt geborgd middels de vergunningvoorschriften. In voorschrift 5 van de vergunningvoorschriften is opgenomen dat de landschappelijke inpassing, en conform het inrichtingsplan, binnen één jaar gerealiseerd dient te zijn na de datum van de ingebruikname van het zonnepark. Ook is voorgeschreven dat de landschappelijke inpassing, en conform het inrichtingsplan, wordt beheerd voor de looptijd van het project voor een periode van 30 jaar ingaande de datum van ingebruikname van het zonnepark overeenkomstig met de ruimtelijke onderbouwing inclusief het inrichtingsplan.

- 2.2 Het realiseren van zonnevelden is noodzakelijk en gewenst om de doelstellingen op het vlak van duurzame energieopwekking te behalen. Het alleen toestaan van zonnepanelen op daken is daarvoor niet voldoende. Dit heeft er enerzijds mee te maken dat daken veelal in particulier eigendom zijn, waardoor de eventuele realisatie van zonnepanelen veelal afhankelijk is van particulier initiatief. De realisatie van zonnepanelen op daken is daardoor ook sterk afhankelijk van de wil van de particulier. Daarnaast heeft niet iedere particulier/eigenaar de mogelijkheid om op het eigen dak zelf eigen duurzame elektriciteitsopwekking te voorzien. Bovendien zijn er diverse redenen waarom daken niet altijd geschikt zijn en zijn er nog vele ogenschijnlijk geschikte daken die uiteindelijk toch niet geschikt blijken te zijn. Dit komt bijvoorbeeld door o.a. esthetische bezwaren, de aanwezigheid van rieten of monumentale daken, constructie-technische bezwaren, te klein dakoppervlak, hinderlijke schaduw en problematieken om de energie te transporteren naar het energienet. Zelfs al zouden alle geschikte daken worden voorzien van zonnepanelen, dan zou dit naar verwachting van het college slechts een kleine bijdrage leveren aan de (groeierende) duurzaamheidsdoelstellingen. De realisatie van grondgebonden zonnevelden is daarom noodzakelijk (ruimtelijke onderbouwing, p. 9, p. 17). Voor een economisch rendabel zonneveld dat substantieel bijdraagt aan de duurzaamheidsopgave is een grote oppervlakte nodig die effectief gebruikt kan worden (ruimtelijke onderbouwing, p. 17-18). Het te realiseren zonneveld zal circa 7,5 MWp aan opgewekt vermogen bedragen. Dit is voldoende voor ongeveer 2.000 huishoudens (ruimtelijke onderbouwing, p. 10).

Verder wordt verwezen naar de weerlegging onder paragraaf 4.5 van de zienswijzennota.

- 2.3 Verwezen wordt naar de weerlegging onder paragraaf 3.2 van deze zienswijzennota.
- 2.4 Deze zienswijze wordt ter kennisneming aangenomen. Ten overvloede wordt opgemerkt dat de gemeente Ermelo naast de harde restricties uit ruimtelijke kaders, zoals bestemmingsplannen, diverse (zachte) criteria heeft ontwikkeld waaruit blijkt wat de gemeente belangrijk vindt bij de ontwikkeling van duurzame energie in Ermelo. Deze criteria zijn niet bedoeld om beperkingen op te leggen, maar wel om eenduidig te werk te gaan en om realisatiekansen te vergroten.

Conclusie

De zienswijzen vormen geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvergunning.

Zienswijze 3

Samenvatting zienswijze

- 3.1 Reclamanten zijn woonachtig te Ermelo. De voorgenomen realisatie van het zonnepark zal plaatsvinden op een steenworp afstand van de nieuw te bouwen woning en zal het uitzicht ontnemen op de huidige open structuur van het landschap en over de landbouwgronden achter de woning.
- 3.2 Reclamanten verwachten dat door de weerkaatsing van de zon op de panelen er schitteringen zullen ontstaan die het perceel van reclamanten zullen gaan bereiken en overlast zullen veroorzaken.
- 3.3 In het inrichtingsplan wordt gesproken over een groensingel. Er wordt een elzensingel aangeplant aan de zijde van het perceel van reclamanten, maar op zo'n manier dat dit het zicht op de panelen niet zal verminderen. De bomen worden in een enkele rij een meter van elkaar gepoot en eens per jaar bij het maaiveld afgekap. Dan is de opening van een meter, en daardoor zicht op de panelen groter.
- 3.4 Reclamanten vrezen ervoor dat het zonnepark een negatieve invloed zal hebben op de waarde van hun bezit, bijvoorbeeld als er weer een woningcrisis uitbreekt en het zonneveld wordt aangegrepen als punt voor waardevermindering. Reclamanten vragen zich af wie die waardedaling gaat compenseren.
- 3.5 Reclamanten zijn van oordeel dat de exploitant onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar alternatieve plekken voor een dergelijk grootschalig project. Zij wijzen op de andere zijde van de Schaapsdijk, tussen de A28 waar veel landbouwgrond ligt en niemand in de buurt woont waardoor er geen overlast voor de omgeving wordt veroorzaakt. Ook wijzen zij op de Riebroek. Op deze plekken kan bovendien een veel grootschaliger oplossing worden gerealiseerd waardoor de gemeente Ermelo eerder haar klimaatdoelstellingen kan realiseren. Reclamanten vragen zich af waarom niet eerst de zonneladder wordt toegepast zoals eerder werd gesproken. Daarnaast staan er veel grote schuren en is niet duidelijk waarom niet eerst die daken vol gelegd worden. Dan worden er meer mensen financieel beter ervan en niet twee partijen zoals nu het geval is.
- 3.6 Reclamanten geven aan dat erover wordt gesproken dat de omwonenden betrokken worden een mee kunnen profiteren met de komst van het zonneveld, maar vragen zich af waar zij van profiteren en waar zij betrokken bij zijn. De informatieverstrekking onder de omwonenden was zeer beperkt. Reclamanten wonen met drie huishoudens op een erf en slechts één partij is in eerste instantie geïnformeerd door initiatiefnemer.
- 3.7 Reclamanten verzoeken eerst alternatieve oplossingen te onderzoeken alvorens mee te werken aan de voorgenomen realisatie van het zonnepark aan de Schaapsdijk.
- 3.8 De e-mail van dinsdag 18 februari 2020 met vragen die zijn verzonden aan de heer Ruitenbeek is nog niet beantwoord. Dat waren een aantal vragen, dat was nog geen zienswijze.
- 3.9 Reclamanten werpen de vraag op waar het punt van Liander in Harderwijk staat waar de stroom vanaf het inkoopstation van het zonneveld naartoe gaat. De transformatorhuizen en inkoopstation staan nu op de tekening aan de kant van de woonhuizen. Reclamanten vragen zich af waarom deze niet aan de nadere kant bij de hortensiakwekerij komen te staan. De aangegeven plek van de transformatorhuizen wekt extra zorgen op. Reclamanten verzoeken om een garantie te geven dat het zonneveld in de nabijheid niet verder wordt uitgebreid.
- 3.10 Reclamanten vragen zich af wat er gebeurt als er over een aantal jaren blijkt dat het zonnepark schadelijk is voor de gezondheid. Dat was vroeger bijvoorbeeld van asbest ook niet bekend. Reclamanten vragen zich af of niet achter de feiten aangelopen wordt met zonnenvelden. In Duitsland worden de regels bijvoorbeeld veel kritischer, bijvoorbeeld dat zonneparken steeds verder van woonhuizen vandaan staan. Dat gebeurt niet zonder reden, aldus reclamanten.

Beoordeling zienswijze

- 3.1 Vooraf merkt het college op dat er geen recht bestaat op een blijvend vrij uitzicht. Desalniettemin is wel degelijk voorzien in een zorgvuldige landschappelijke inpassing van het zonnepark. De landschappelijke inpassing is ook als vergunningvoorschrift aan de omgevingsvergunning verbonden. De randvoorwaarden en uitgangspunten zijn beschreven in het Inrichtingsplan 'Zonneveld Schaapsdijk. Inrichtingsplan. September 2019' d.d. 18 oktober 2019 (projectnummer: 8688.25), opgesteld door Eelerwoude. Zie hierover meer specifiek de beantwoording onder 3.1 van deze zienswijzennota. Aanvullend daarop merkt het college op dat de oude kavelstructuren deels worden hersteld en de hoogte van de panelen is beperkt tot maximaal circa 1,5 meter. In het inrichtingsplan is aandacht gevestigd voor het gegeven dat er verschillende erven in de omgeving zijn die niet meedoen met de ontwikkeling, waaronder dus ook de erven van reclamanten. Er gaat daarom extra aandacht uit naar de zichtlijnen vanuit deze erven (ruimtelijke onderbouwing, p. 12).⁴ Ook wordt voorzien in de aanleg van een elzensingel aan de oostzijde van het zonnepark, zodat in de loop van tijd een dichte structuur zal ontstaan en het zicht op het zonnepark vanuit de oostzijde daarmee zal worden weggenomen. Gelet op het inrichtingsplan, en gelet op de vaste rechtspraak dat er geen recht bestaat op een blijvend vrij uitzicht (zie bijvoorbeeld: AbRS 28 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:712, r.o. 4.2), heeft het college een zwaarder gewicht toegekend aan de belangen die met de verwezenlijking van het zonnepark zijn gemoeid, waarmee o.a. de klimaatdoelstellingen worden nagestreefd, dan aan de belangen van reclamanten bij het behoud van hun vrije uitzicht. Daarbij heeft het college er ook belang aan gehecht dat de locatie in verschillende gemeentelijke en provinciale beleidsdocumenten is aangewezen als potentieel gebied voor grootschalige zonneparken.
- 3.2 Er is onderzoek ingesteld naar lichtreflectie als gevolg van het zonnepark. In paragraaf 5.9 van de ruimtelijke onderbouwing is aangegeven dat van lichtreflectie geen sprake is. De zonnepanelen worden 1,50 meter hoog (boven maaiveld) geplaatst onder een helling van 10 graden en worden met de perceelgrenzen "mee" geplaatst. De schittering van de panelen zal bovendien beperkt zijn door een anti-reflecterende coating c.q. folie. Het college ziet in hetgeen reclamanten hebben aangevoerd geen aanleiding voor de conclusie dat een anti-reflecterende coating niet voldoende zal zijn om hinder door lichtschittering zoveel mogelijk te beperken dan wel te voorkomen. Daarnaast wordt het zonneveld zo goed mogelijk landschappelijk ingepast met inheems plantmateriaal.
- 3.3 In het Inrichtingsplan 'Zonneveld Schaapsdijk. Inrichtingsplan. September 2019' d.d. 18 oktober 2019 (projectnummer: 8688.25), opgesteld door Eelerwoude is voorzien van de landschappelijke inpassing rondom het zonneveld. Deze inpassing draagt vooral bij aan het herstel van perceelrandbeplanting en versterkt ecologische potentie van het landschap. Soorten die zich goed op de bodem ontwikkelen en tevens het gebiedseigen karakter versterken, zijn knotwilgen en elzen. De oostelijke grens van het zonnepark wordt ingeplant met een elzensingel. De elzensingel aan de oostzijde wordt met een bewortelde stek van 200–250 cm meter met een plantafstand van 1 meter aangeplant in een rij, om zodoende ruimte te geven voor de volwaardige ontwikkeling van de elzen. Om een afwisselende houtsingel te krijgen wordt elke 6–10 jaar (en dus anders dan elk jaar, zoals reclamanten stellen) de houtsingel afgezet op 10–20 cm boven het maaiveld. Daarvoor is gekozen zodat een deel van de singel wordt afgezet en een deel van de bomen blijft staan, waardoor een afwisselend beeld ontstaat. De afgezette bomen zullen doorgroeien als meerstemmige elzen, waardoor er een dichte structuur zal ontstaan. In bijlage 1 van het Inrichtingsplan zijn visualisaties opgenomen vanaf de locatie van reclamant (die is gelegen op een afstand van ca. 230 van de oostzijde van het zonnepark). Hierop is tevens de onder begroeiing van de elzensingel opgenomen. Verwezen wordt naar onderstaande visualisaties uit het inrichtingsplan:

⁴ Inrichtingsplan 'Zonneveld Schaapsdijk. Inrichtingsplan. Maart 2020' d.d. 11 maart 2020 (projectnummer: 8688.25), opgesteld door Eelerwoude, p. 19.



- 3.4 Naar het oordeel van het college heeft het zonnepark niet een zodanige nadelige invloed op de waarde van het bezit van reclamanten dat het college bij de belangenafweging hieraan een groter gewicht had moeten toekennen bij de vergunningverlening. In opdracht van de

initiatiefnemer is er een (onafhankelijk) planschaderisicoanalyse verricht. De uitkomst van de omliggende gronden is dat de planschade als nihil wordt beoordeeld. Voor zover reclamant van oordeel blijft dat hij recht heeft op een eventuele tegemoetkoming in planschade, dan staat het hem vrij om de specifiek daarvoor geldende procedure (met eigen rechtsbeschermingsmogelijkheden) te doorlopen (zie artikel 6.1 e.v. van de Wet ruimtelijke ordening). Kortom: het planschaderisico is niet zodanig dat naar alternatieve locaties voor het project gekeken moet worden.

- 3.5 Op grond van vaste rechtspraak blijkt dat het college dient te besluiten over de aanvraag zoals is ingediend. Het bestaan van alternatieven kan slechts tot het onthouden van medewerking nopen, indien op voorhand duidelijk is dat door verwezenlijking van de alternatieven een gelijkwaardig resultaat kan worden bereikt met aanmerkelijk minder bezwaren (zie bijvoorbeeld AbRS 27 december 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY7324, AbRS 24 augustus 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2319, r.o. 6.1). Nog afgezien van het feit dat volwaardige alternatieve locaties niet voorhanden zijn, hebben reclamanten niet aannemelijk gemaakt dat er alternatieve locaties beschikbaar zijn waaraan aanmerkelijk minder bezwaren kleven. De gronden nabij de A28 bieden bijvoorbeeld gezien het geheel open karakter onvoldoende mogelijkheden om het park goed ruimtelijk in te passen. Het gebied tussen de A28 en de Schaapsdijk is onderzocht echter zijn hier destijds – vanwege de windontwikkelingen waarvoor hier kansen gezien worden – geen landeigenaren bereid gevonden om mee te werken aan een zonneveld. De grondeigenaren tussen Buitenbrinkweg en Zeeweg zijn ook gepolst waarbij de huidige grondeigenaar de enige was in het gebied waarmee tot overeenstemming is gekomen. De locatiekeuze voor het zonneveld is conform het gemeentelijk en het provinciaal beleid. Op 12 september 2017 heeft het college de ‘Verkenning naar grootschalige duurzame energieopwekking’ vastgesteld en is het programma Duurzaamheid door de raad vastgesteld. Een van de kansrijke projecten op grond van deze verkenning zijn grootschalige zonnenvelden, op bijvoorbeeld agrarisch gebied. De potentie voor grootschalige zonnenvelden ligt met name in het agrarische gebied aan de westkant van Ermelo. Daarnaast streeft de provincie Gelderland ernaar dat Gelderland in 2050 volledig klimaatneutraal is. In de provinciale structuurvisie ‘Omgevingsvisie Gaaf Gelderland’, van de provincie Gelderland, vastgesteld op 19 december 2018, zijn de mogelijkheden om zonne-energie op te wekken in kaart gebracht. In de themakaart ‘Ruimtelijk beleid’ is het plangebied aangewezen als gebied met de aanduiding ‘Grote zonneparken mogelijk’. Hiermee past de voorgenomen ontwikkeling eveneens in het provinciaal beleid (ruimtelijke onderbouwing, p. 19–20).
- 3.6 Er zijn op diverse momenten mogelijkheden geweest voor omwonenden om zich op de hoogte te stellen van het project. Zowel in één-op-één gesprekken alsook tijdens een informatieavond. Door de initiatiefnemer zijn met direct omwonenden keukentafelgesprekken gevoerd om hen enerzijds te informeren en anderzijds mee te nemen bij de ontwikkeling. In deze gesprekken is een beroep gedaan op de betrokkenen om mee te denken en invloed uit te oefenen op de inpassing van het plan. Initiatiefnemer heeft naar de bezwaren van de omwonenden geluisterd en het plan aangepast om aan deze bezwaren tegemoet te komen. De gesprekken hebben zodoende geleid tot een wezenlijke aanpassing in het plan voor het zonnepark. In eerste instantie waren er twee extra percelen met zonnepanelen gepland. Naar aanleiding van een verzoek van omwonenden zijn deze percelen in het ontwerp vrijgelaten (ruimtelijke onderbouwing, p. 11). Naast gesprekken met individuele bewoners is ook gesproken met buurtvereniging Horst en Telgt. In dit gesprek is enerzijds gesproken over de plannen en wensen vanuit de buurt ten aanzien van het plan. Ook is gesproken over de mogelijkheid te participeren (ruimtelijke onderbouwing, p. 11). Initiatiefnemer heeft bovendien ten behoeve van de informatievoorziening een projectwebsite gelanceerd waarop een toelichting is gegeven op de plannen voor het zonnepark. Op deze website zijn de meest gestelde vragen met antwoorden te vinden (ruimtelijke onderbouwing, p. 11). Voorafgaand aan de vergunningaanvraag is er op 11 september 2019 een eerste inloopavond georganiseerd waarbij de direct omwonenden en betrokken partijen zijn uitgenodigd. Hier waren circa 20 personen aanwezig. De opmerkingen van de aanwezigen zijn meegenomen in de verdere planvorming, zie daarvoor bijlage 4 bij de

ruimtelijke onderbouwing waarin een overzicht is opgenomen van alle communicatie met omwonenden.

Initiatiefnemer maakt gebruik van 'Zonnepanelen Delen', een platform dat het financieel participeren in het zonnepark voor alle inwoners van de gemeente Ermelo mogelijk maakt. De bewoners hebben de mogelijkheid om (een deel van) een zonnepaneel te kopen in het zonnepark. Op de website Zonnepanelen Delen en in de applicatie kunnen de lokale investeerders zien wat het rendement is in relatie tot de opbrengst van het zonnepark. Ook wordt een koppeling gemaakt met de slimme meters in huis, waardoor de investeerders ook bewuster met energie om zullen gaan. Elk jaar krijgen zij een vergoeding op basis van de door 'hun' paneel opgewekte stroom (ruimtelijke onderbouwing, p. 11).

De financiële participatie van het Zonnepark Schaapsdijk wordt door initiatiefnemer uitgevoerd in de vorm van obligaties. Initiatiefnemer biedt voor € 250.000,00 obligaties aan voor inwoners van de gemeente Ermelo. Deze worden uitgegeven onder de dan geldende marktconforme voorwaarden. Mocht de belangstelling vanuit Ermelo onvoldoende blijken te zijn, dan gaat initiatiefnemer met de gemeente Ermelo in gesprek over een vergelijkbare bijdrage aan een Energiefonds of worden de obligaties toegankelijk gemaakt voor deelnemers buiten de gemeente Ermelo. Ervaringen uit andere zonneparken leert dat waar deze obligatie-uitgifte werd opengesteld, binnen zeer afzienbare tijd de obligaties waren vergeven.

3.7 Verwezen wordt naar de weerlegging onder 4.5 van deze zienswijzennota.

3.8 Deze zienswijze wordt ter kennisneming aangenomen. Daarnaast worden de gestelde vragen in deze zienswijzennota beantwoord.

3.9 De opgewerkte stroom van de zonnepanelen wordt getransformeerd naar omvormers en transformatoren. Er zijn in totaal vier transformatoren, één transformator per ca. 2 MW zonneveld met een hoogte van 1,5 meter. De transformatoren staan in de lijn met de verkaveling langs de centrale assen op het veld. Vanaf de omvormers gaat de stroom naar een inkoopstation. Het inkoopstation wordt in de buurt van de toegangspoort geplaatst in de noordoosthoek van het zonneveld, zodat onnodige aanleg van verharding binnen het plangebied wordt voorkomen. Voor de transformatiestations wordt een ruime afstand tot de bebouwing aangehouden (ruimtelijke onderbouwing, p. 12), waardoor de overlast tot een minimum wordt beperkt. Zie hierover verder ook de beantwoording onder 1.3 van deze zienswijzennota. De mogelijkheid om stroom op het landelijke elektriciteitsnet in te voeren is altijd een ontwerpuitgangspunt geweest en is dus mogelijk. Liander heeft hiertoe een netoplossing uitgewerkt. Deze netoplossing voorziet in een kabel die vanaf de Buitenbrinkweg zal komen. Het inkoopstation en transformatoren dienen daarom aan de noordzijde van het park te worden geplaatst.

Voorts merkt het college op dat er is beslist op de aanvraag zoals deze is ingediend. De onderhavige besluitvorming ziet niet op de uitbreiding van een bestaand zonneveld.

3.10 Er is geen wetenschappelijke consensus over de vraag of het opwekken van zonne-energie schadelijk is voor de volksgezondheid. De gebruikte omvormers en zonnepanelen voldoen aan alle veiligheidseisen en zijn geschikt om respectievelijk in en op het huis aan te brengen. Er zijn in geen enkel Europees land eisen of richtingen om panelen juist ver van woning te plaatsen. Voor de transformatiestations wordt een ruime afstand tot de bebouwing aangehouden (ruimtelijke onderbouwing, p. 12), waardoor de overlast tot een minimum wordt beperkt. Daarbij merkt het college op dat de afstand van de zonnepanelen tot de woning van reclamanten ca. 232 meter is. Het college ziet voorshands geen aanleiding dat het zonnepark schadelijke effecten op de gezondheid van reclamanten met zich zal brengen (vgl. AbRS 23 oktober 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2580, r.o. 14.2–14.4). In dit kader wordt verder verwezen naar paragraaf 5.10 van de ruimtelijke onderbouwing en naar de beantwoording onder 1.1 van deze zienswijzennota.

Conclusie

De zienswijzen vormen geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvergunning.

2. Ambtshalve wijzigingen

De volgende ambtshalve wijzigingen zijn doorgevoerd onder het kopje 'Voorschriften met betrekking tot bouwen en gebruik':

- in voorschrift 4 is verwezen naar paragraaf 3.3.4 van de ruimtelijke onderbouwing. Deze verwijzing is onjuist. De verwijzing is gecorrigeerd. Voorschrift 4 luidt na correctie als volgt: *"Groen- en natuurinclusief bouwen wordt toegepast zoals aangegeven in paragraaf 3.4.5 van de 'Ruimtelijke onderbouwing, Realisatie zonneveld Schaapsdijk Ermelo', Eelerwoude, 21 oktober 2019, Versie 3."*
- in voorschrift 5 is naast de term 'beheren' de term 'in stand houden' toegevoegd aan de volgende passage en zijn aanvullende verplichtingen opgenomen voor de initiatiefnemer om te voorzien in foerageermogelijkheden voor de das. Voorschrift 5 komt als volgt te luiden: *"De landschappelijke inpassing van het project moet binnen 1 jaar zijn gerealiseerd na de datum van ingebruikname van het zonnepark. De landschappelijke inpassing wordt **in stand gehouden en beheerd** voor de looptijd van het project voor een periode van 30 jaar ingaande na de datum van ingebruikname van het zonnepark overeenkomstig de 'Ruimtelijke onderbouwing, Realisatie zonneveld Schaapsdijk Ermelo' (Eelerwoude, 21 oktober 2019, Versie 3), inclusief de als bijlage 1 aan de ruimtelijke onderbouwing gehechte inrichtingsplan (Zonneveld Schaapsdijk inrichtingsplan maart 2020, Eelerwoude, 11 maart 2020). Vergunninghouder is verplicht om te voorzien in alternatieve foerageermogelijkheden voor de das (meles meles) door het treffen van de maatregelen, zoals opgenomen in de inrichtingstekening (Eelerwoude, 2020), zoals bijvoorbeeld de aanplant van vruchtdragend struweel (framboos, appel, braam) en andere planten, een en ander conform de lijst en locaties, zoals opgenomen in eerdergenoemde inrichtingsplan."*

3. Bijlagen

- *'Ruimtelijke onderbouwing, Realisatie zonneveld Schaapsdijk Ermelo', Eelerwoude, 21 oktober 2019, Versie 3 (e190053764)*
- *'Zonneveld Schaapsdijk inrichtingsplan maart 2020', Eelerwoude, 11 maart 2020 (e200011109)*
- *'Toetsing Wet natuurbescherming zonneveld Schaapsdijk te Ermelo Definitief', 21-10-2019 (aangevuld maart 2020 e200011105)*
- *'Aanvullende notitie Das zonneveld Schaapsdijk', Eelerwoude, 13 maart 2020 (e200011120)*